Yargıtay HGK E.2025/347 K.2026/326 (13.05.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/347 E. , 2026/326 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 46. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/93 E., 2024/431 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 25.09.2023 tarihli ve

2023/1615 Esas, 2023/2395 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasında birleştirilerek görülen el atmanın önlenmesi, araç mülkiyetinin tespiti ve tescil davalarından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince asıl davanın reddine, birleşen davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun birleşen dava yönünden kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle asıl davanın reddine, birleşen davanın kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 3. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonucu bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

ASIL DAVA

Davacı vekili; müvekkili şirketin mülkiyetinde olan 34... plaka sayılı Volkswagen Tiguan marka aracın, şirket işlerinde kullanılmak üzere geçici olarak şirket ortaklarından dava dışı ...'a tahsis ve teslim edildiğini, aracın iadesi istenildiğinde ...'ın söz konusu aracın kendisi hakkında boşanma davası ikame eden eşi davalı ... ...'ın hâlen ikamet ettiği ve evlilik birliği sırasında müşterek olan konutta kaldığını ve evden uzaklaştırma kararı nedeniyle aracın alınıp müvekkil şirkete iade edilemediğini beyan ettiğini, müvekkili şirket tarafından davalıya keşide edilen ihtarname ile aracın iadesinin istenildiğini ancak gönderilen cevabi ihtarnamede bahse konu aracın eşi ... tarafından hediye edilerek kişisel kullanımına sunulduğunu, mülkiyetinin kendisine ait olduğunu bildirdiğini ancak söz konusu beyan ve iddiaların gerçek dışı olduğunu, dava konusu aracın davacı şirket tarafından 39.994,25 Euro bedel ödenmek suretiyle 31.12.2014 tarihinde şirket adına satın alındığını, aracın herhangi bir yasal dayanağı olmadan, haksız ve kötüniyetli olarak davalının uhdesinde ve kullanımında bulunduğunu ileri sürerek davalının müdahalesinin meni ile aracın müvekkiline teslimine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili; müvekkilinin davacı şirket ortaklarından ... ile 06.02.2010 tarihinde evlendiğini, davaya konu aracın müşterek çocuklarının doğumu nedeniyle eşi tarafından hediye edildiğini, taraflar arasında süregelen boşanma davasından doğan husumet nedeniyle bu şekilde talepte bulunulduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

BİRLEŞEN DAVA

Davacılar vekili; müvekkili ...'ın ağabeyi ...'ın, kardeşinin doğum yapacak olması nedeniyle evlilik öncesinden itibaren kullanımına bıraktığı 34... plaka sayılı BMW marka aracını satarak yeni bir araç almak suretiyle hediye etmeyi düşündüğünü, bu düşüncesini paylaştığında kardeşinin eşi dava dışı ...'ın da ...'a ikinci el Volkswagen Tiguan marka araç almayı ancak aracı ortağı olduğu şirket adına alıp eşine tahsis edilmesini planladıklarını, BMW marka aracın şirkete bedelsiz olarak devredilmesi karşılığında şirket tarafından bedelin tamamının ödenmesi suretiyle belirtilen aracın alınabileceğini söylediğini, bu öneri üzerine müvekkili ... ile davalı şirket arasında 08.12.2014 tarihinde sözlü olarak üçüncü şahıs olan müvekkili ... lehine bir sözleşme akdedildiğini, bu sözleşme kapsamında müvekkili ...'ın aracını davalı şirkete bedelsiz olarak devretmeyi, bu devir işleminin gerçekleştirilmesi amacıyla ...'a vekâletname ile yetki vermeyi taahhüt ettiğini, 09.12.2014 tarihinde gerekli yetkinin verildiğini, 11.01.2015 tarihinde davaya konu Volkswagen Tiguan marka aracın ...'ın kullanımına bırakılmasından kısa bir süre sonra 15.01.2015 tarihinde müvekkili ...'a ait aracın davalı şirkete devredildiğini, bu tarihten itibaren aracın müvekkili ... tarafından malik sıfatıyla zilyet olarak kullanıldığını ileri sürerek üçüncü kişi lehine yapılan sözleşme nedeniyle aracın mülkiyetinin müvekkili ... adına tesciline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili; müvekkili şirket ile davacılar arasında davaya konu araç ya da başka bir konuda sözlü ya da yazılı herhangi bir sözleşme yapılmadığını, müvekkili şirketi temsil ve ilzama yetkili kişinin dava dışı ... ... olması nedeniyle sözleşmeyi şirket adına vekâleten akdettiği ileri sürülen ...'ın şirketi borç ve yükümlülük altına sokma yetkisinin olmadığını, müvekkili şirketin ihtiyaçları doğrultusunda bir araç alındığını, ... adına kayıtlı olan 34... plaka sayılı aracın 15.01.2015 tarihli araç satış sözleşmesi ile şirkete satıldığını, davaya konu 34... plaka sayılı aracın ise bu tarihten önce 31.12.2014 tarihinde bedeli şirket tarafından ödenmek suretiyle satın alındığını, davacı yanın her iki aracın alım sebebine ilişkin iddialarının doğruyu yansıtmadığını, tanık dinlenmesine muvafakatlerinin bulunmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

II. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin 23.10.2018 tarihli ve 2017/135 Esas, 2018/375 Karar sayılı kararıyla; dava konusu aracın şeklen davacı şirket adına kayıtlı olduğu ancak tanık beyanları, taraflar arasındaki ilişki ve olayın gelişimi birlikte değerlendirildiğinde aracın gerçekte davalı ... ...'ın hamileliği ve doğacak çocuğun ihtiyaçları gözetilerek ve onun kullanımına tahsis edilmek üzere alındığı, bu amaçla kayınbirader-enişte ilişkisi bulunan ... ile dava dışı ... arasında üçüncü kişi lehine yazılı olmayan bir sözleşme düzenlendiği, ...'ın verdiği vekâletname ile aracının eniştesinin şirketine satıldığı, ... ile ...'ın evli olması, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 203/1-a maddesi gözetildiğinde yakın akrabalık sebebiyle işlemin senede bağlanmaması, vekâletnamenin araç satışı konusunda yeterli görülmesi, ayrıca bir sözleşme yapılmaması konusunda genel bir teamül bulunması sebebiyle iddianın tanık beyanlarıyla ispatlanabileceğinin kabul edildiği, ayrıca araç satışı konusundaki vekâletname ve aracın şirkete satışı ile ilgili sözleşmenin HMK'nın 202. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği, vergi usul hukuku hükümlerinin uygulanmasının bu davanın konusu olmadığı, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 19. maddesi esas alınarak tarafların gerçek ve ortak iradelerinin esas alınması gerektiği, ...'ın aracını kardeşi ... lehine sözleşme ile şirkete devrettiği, şirkete devri yapılan araç için ...'a ödeme yapıldığının savunulmadığı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 2 ve 3. maddeleri kapsamında dürüstlük ve iyiniyet kuralları gözetilerek şirketin iki ortağından birinin ...'ın eşi, diğerinin kayınpederi olmasına, aracın tümüyle ...'ın kullanımında bulunmasına rağmen şirket tüzel kişiliğinin ...'ın yaptığı sözleşmeden sorumlu olmayacağı yönündeki savunmaya ve şirketin bu durumdan haberdar olmadığı yönündeki beyanlara itibar edilmediği, dolayısıyla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'ndaki (2918 sayılı Kanun)

düzenleme kapsamında aracın şirkete ait olduğu şeklen kabul edilse dahi gerçek amacın ...'a bir araç satın almak olduğunun kanıtlandığı, bu kapsamda birleşen davanın davacısı ... ile dava dışı ... arasında, ... lehine TBK'nın 129. maddesi kapsamında geçerli bir sözleşme yapıldığının kabul edildiği, aracın satın alınmasından itibaren araç ruhsat kaydının, davalı şirket tarafından ...'a devir borcunun oluştuğu ve bu borcun şirket tarafından yerine getirilmemesi sebebiyle aracın trafik siciline tescilinin hükmen yapılması gerektiği gerekçesiyle asıl davanın reddine, birleşen davanın kabulü ile dava konusu aracın mülkiyetinin davacı ... ...'a devir borcunun aynen infazına, aracın trafik sicilinde ... adına tesciline karar verilmiştir.

III. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 46. Hukuk Dairesinin 14.10.2021 tarihli ve 2021/2672 Esas, 2021/1828 Karar sayılı kararıyla; ...'ın şirkete devredilen BMW marka aracıyla şirket adına alınan Volkswagen marka aracın denk kıymette olmadığı, ...'a araç bedelinin ödendiği savunmalarına karşın ödeme belgelerinin dosyaya sunulmadığı, her ne kadar resmi senetlerin aksi tanık deliliyle ispat edilemez ise de asıl davadaki satış belgesinin karşı davadaki satış belgesi ile hükümden düşürüldüğü ve aynı zamanda şirket ortakları olan baba-oğul arasında veya birleşen davada davacı ... ... ile kayınpederi yönetici ... ... arasında olmakla HMK'nın 203/1-a,b bentlerinde yer alan düzenlemeden istifade edilebileceği, asıl davada davacının tüzel kişi olmasının sonuca etkili olmayacağı, şirketin organları eliyle yönetilmesinin sonucu olarak mevcut aile bağının oluşturduğu imkân ile tarafların gösterdiği tanıkların dinlenmesinde hukuka aykırılık oluşmadığı ancak araçların trafik tescil işlemleri idari bir nitelik taşıdığından idari makamları belirli bir biçimde işlem tesisine zorlayıcı nitelikte tescil kararı verilemeyeceği gerekçesiyle istinaf başvurusunun yalnızca birleşen dava yönünden kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, yeniden esas hakkında hüküm kurulması suretiyle asıl davanın reddine, birleşen davanın kabulüne, 34... plakalı aracın mülkiyetinin davacı ... ...'a ait olduğunun tespitine, tescil isteğinin reddine karar verilmiştir.

IV. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; "...1. Bölge Adliye Mahkemesince; asıl davadaki satış belgesini hükümden düşüren birleşen davadaki satış belgesinin aynı zamanda şirket ortakları olan baba-oğul arasında veya birleşen davacı ... ile kayın pederi yönetici ... arasında olmakla, HMK'nın 203 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının a ve b bendinde yer alan düzenlemeden istifade edileceği, asıl davacının tüzel kişi olmasının sonuca etkili olmayacağı, şirketin organları eli ile yönetilmesinin gereği olarak mevcut aile bağının yarattığı imkan ile tarafların gösterdiği tanıkların dinlenmesinde hukuka aykırılık olmadığı belirtilerek, tanık beyanları esas alınarak asıl davanın reddine, birleşen davanın kabulüne karar verilmişse de; birleşen dava davacılarından ...'a ait BMW marka aracın dava dışı ...'a verilen vekalet ile asıl dava davacısı şirkete 15.01.2015 tarihinde noter sözleşmesi ile satıldığı yine davaya konu Tiguan marka aracın da 31.12.2014 tarihinde davacı şirket adına kayıtlı olduğu tüm dosya kapsamı ile anlaşılmaktadır. Noterde

düzenlenen araç satış sözleşmelerinin resmi şekilde yapıldığı gözetildiğinde resmi şekilde yapılan dava konusu sözleşmelerin geçerli olup, aksinin yazılı delillerle ispat edilmesi gereklidir. Dolayısıyla araç satış sözleşmeleri tarafları ve mahkemeyi bağlar. Davacı/birleşen davalı şirket vekilinin tanık dinletilmesine açık muvafakatinin olmadığı görülmüş, ayrıca davacı/birleşen davalı şirket olduğundan, taraflar arasında HMK'nın 203 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında sayılan akrabalık ilişkisi de söz konusu olamaz. Bu durumda yazılı delil olan araç satış sözleşmesinin karşısında artık tanık dinlenemez, dinlenen tanık beyanları hükme esas alınamaz. Davalı/birleşen davacı ... ve birleşen davacı ... ise, iddialarını yasal delillerle ispat edememiştir.

2. O halde; birleşen davadaki davacılar vekilinin delil listesinde açıkça "yemin" delili yazdığından, Mahkemece davalı/birleşen davacı ...'ye ve birleşen davacı ...'a, karşı tarafa yemin yöneltmeye hakkı bulunduğu hatırlatılarak hâsıl olacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.

3. Bozma nedenine göre sair temyiz itirazlarının incelenmesine gerek görülmemiştir…" şeklindeki gerekçeyle karar oy birliğiyle bozulmuştur..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; önceki karar gerekçesi yanında davacının bir aile şirketi olduğu, dolayısıyla kişiler ile şirketin özdeşleşmesi nedeniyle ekonomik ilişkiler ve aile ilişkilerinin iç içe geçtiği, davacının salt tüzel kişi şirket olduğundan bahisle şekilci bir bakış açısıyla akrabalık ilişkilerinden soyutlanarak tanık dinlenemeyeceğinin ileri sürülmesinin adalet düşüncesine, hak ve nefaset kurallarına, menfaatler dengesine ve HMK'nın 31. maddesi gereği hâkimin davayı aydınlatması ödevine aykırı düşeceği, vakıaları ileri sürmenin taraflara, hukuki vasıflandırmanın hâkime ait olduğu dolayısıyla uyuşmazlıkta tanık dinlenmesinin mümkün olduğu belirtilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen direnme kararına karşı süresi içinde asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekili; karşı tarafın ihtara verdiği cevapta aracın ... tarafından hediye edildiğinin belirtilmesine karşın davaya verilen cevapta ve birleşen davada aracın ... tarafından hediye edildiğinin ifade edilmesiyle çelişki oluşturulduğunu, araç satış sözleşmesinde alıcının müvekkili şirket olduğunu, sözleşmeyi şirket adına ... ...'ın imzaladığını, müvekkili şirket ile birleşen dosyada davacı ... arasında iddia edildiğinin aksine herhangi bir sözleşme olmadığını, Bölge Adliye Mahkemesi kararında aracın satış bedeline ilişkin ödeme belgelerinin dosyaya sunulmadığı ifade edilmişse de aracın alım bedelinin tamamen ödendiğini ve satıcı tarafından tahsil edildiğinin noter satış sözleşmesinde yazılı olduğunu, davaya konu aracın ise bu tarihten önce 31.12.2014 tarihinde bedeli müvekkili şirket tarafından ödenmek suretiyle satın alındığını, davada HMK'nın ne 203/1-a, ne de 203/1-b bentlerine dayanılarak tanık dinlenebileceğini, iddia edilen somut olay çerçevesinde senetle ispat kuralının istisnasının bulunmadığını, resmi şekilde yapılan dava konusu sözleşmelerin aksinin ancak yazılı delillerle ispat edilebileceğini, tanıkların gerçek dışı beyanlarda bulunduklarını belirterek kararın bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda sunulan yazılı delil karşısında, dinlenmelerine muvafakat bulunmamasına rağmen HMK'nın 203/1-a,b maddesi kapsamında tanık deliline dayanılıp dayanılamayacağı noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2, 3 ve 6. maddeleri,

2. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 31, 187, 188, 190, 192, 196, 199, 200, 201, 203, 225, 240, 266, 2 88... . maddeleri,

3. Türk Borçlar Kanunu'nun 19... . maddeleri.

2. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın çözümünde ispat hukuku yönünden geçerli kurallara değinmekte yarar vardır.

2. Dava konusu edilen bir hakkın ve buna karşı yapılan savunmanın dayandığı vakıaların (olguların) var olup olmadıkları hakkında mahkemeye kanaat verilmesi işlemine ispat denir ve Türk Hukuk Lûgatında "kanıtlama, tanıtlama" olarak ifade edilmektedir (doktrindeki bir esere atıf).

3. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 187. maddesinin 1. fıkrası;

"İspatın konusunu tarafların üzerinde anlaşamadıkları ve uyuşmazlığın çözümüne etkili olabilecek çekişmeli vakıalar oluşturur ve bu vakıaların ispatı için delil gösterilir" şeklinde düzenlenmiştir.

4. Vakıa (olgu) ise, 03.03.2017 tarihli ve 2015/2 Esas, 2017/1 Karar sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında kendisine hukuki sonuç bağlanmış olaylar şeklinde tanımlanmıştır. İspatı gereken olaylar, olumlu vakıalar olabileceği gibi olumsuz vakıalar da olabilir.

5. Diğer taraftan hâkim, taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan vakıaların gerçekleşip gerçekleşmediğini kural olarak kendiliğinden araştıramaz. Bir olayın gerçekleşip gerçekleşmediğini taraflar ispat etmelidir. Bir davada ispat yükünün hangi tarafa ait olacağı hususu ise HMK'nın "İspat yükü" başlıklı 190. maddesinde yer almakta olup;

"İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir.

Kanuni bir karineye dayanan taraf, sadece karinenin temelini oluşturan vakıaya ilişkin ispat yükü altındadır. Kanunda öngörülen istisnalar dışında, karşı taraf, kanuni karinenin aksini ispat edebilir" şeklinde hüküm altına alınmıştır.

6. Yukarıda belirtilen maddenin 1. fıkrasında, ispat yükünün belirlenmesine ilişkin temel kural vurgulanmıştır. Buna göre, bir vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran taraf ispat yükünü üzerinde taşıyacaktır. 2. fıkrada ise, karinelerin varlığı hâlinde ispat yükünün nasıl belirleneceği düzenlenmiştir.

7. Bu hüküm, TMK'nın "İspat yükü" başlıklı 6. maddesinde yer alan; "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür." ifadesine paralel olarak düzenlenmiştir.

8. İspat için başvurulan araçları (vasıtaları) ifade eden deliller; HMK'da senet, yemin, tanık, bilirkişi, keşif ve ... görüşü olarak sıralanmıştır. Ancak sayılan bu deliller sınırlayıcı (tahdidi) olmayıp, kanunun belirli bir delille ispat zorunluluğu getirmediği hâllerde taraflar kanunda düzenlenmemiş diğer delillere de dayanabilirler. Delillerin değerlendirilmesinde ise,

hâkimin bağlılığı ve her bir delile bağlanan hukuki sonuçlar bakımından “kesin” ve “takdiri” deliller ayrımı esas alınarak incelenme yapılmaktadır. Kesin deliller başka bir ifadeyle kanuni deliller hâkimi bağlayıcı nitelikte olduğundan, hâkimin bu delilleri takdir yetkisi bulunmamaktadır. Kesin deliller; ikrar (HMK md. 188), kesin hüküm (HMK md. 303), senet (HMK md. 199) ve yemin (HMK md. 225 vd.) olmak üzere dört tanedir. Takdiri deliller ise; tanık (HMK md. 240), bilirkişi (HMK md. 266), keşif (HMK md. 288) ve kanunda düzenlenmemiş diğer delillerdir (HMK md. 192). Kesin delillerden biri ile ispat edilen olay doğru olarak kabul edilmektedir. Takdiri deliller ise hâkimi bağlamaz, hâkim bu delilleri serbestçe tayin ve takdir eder, değerlendirir ve kararını buna göre verir. (Hukuk Genel Kurulunun 06.06.2024 tarihli ve 2023/3-752 Esas, 2024/319 Karar; 01.03.2023 tarihli ve 2022/11-221 Esas, 2023/134 Karar; 28.12.2022 tarihli ve 2021/3-978 Esas, 2022/1944 Karar; 07.12.2021 tarihli ve 2018/(13)3-979 Esas, 2021/1589 Karar; 21.09.2021 tarihli ve 2017/(13)3-3146 Esas, 2021/1051 Karar sayılı kararları).

9. İspat yükü üzerine düşen taraf ancak ispata “elverişli” deliller ile iddiasının haklılığını kanıtlayabilir. Nitekim kanun koyucu HMK’nın 200. maddesinde belli miktarın üzerindeki uyuşmazlıklar yönünden bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerinin senetle ispatını zorunlu kılmış olup bu miktar dâhilinde kalan bir alacağın takdiri bir delille ispatı mümkün olmayacaktır.

10. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 201. maddesinde "Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler ikibinbeşyüz Türk Lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz” hükmü düzenlenmiştir.

11. Senede karşı ileri sürülen hukuki işlemlerin senetle ispatı zorunludur. Senede bağlı olan her çeşit iddiaya karşı def'î (savunma) olarak ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler, ispat sınırından az bir miktara ilişkin olsa bile tanıkla ispat olunamaz; ancak senet (kesin delil) ile ispat edilebilir.

12. Senetle ispat zorunluluğu sadece hukuki işlemler için geçerlidir. Hukuki işlem sayılmayan durumlar, takdirî delillerle ve özellikle tanıkla ispat edilebilir. Senetle ispat kuralının da istisnaları HMK’nın 203. maddesinde açıklanmıştır. Senedin alınmasının imkânsız olduğu hâllerde senetle ispat zorunluluğuna istisnalar getirilmiştir.

13. Senetle ispat zorunluluğu yerine aslında “kesin delille ispat zorunluluğu” denilmesi daha doğrudur. Ancak, senet kesin delillerin en önemlisi olduğundan, bu “senetle ispat zorunluluğu” olarak ifade edilmektedir. Fakat, senetle ispat zorunluluğu hakkındaki açıklamaların, diğer kesin deliler için de geçerli olduğunu belirtmek gerekir. Senetle ispat zorunluluğu “tanıkla ispat yasağı” olarak da ifade edilir. Bunun da aslında “takdiri delille ispat yasağı” olması gerekir. Fakat tanık en çok başvurulan önemli bir takdiri delil olduğundan buna “tanıkla ispat yasağı” denilmektedir. Tanıkla ispatı yasak (kesin delille ispatı zorunlu) olan bir hukuki işlem, diğer takdiri delillerle de ispat edilemez. Senet (kesin delil) ile ispat zorunluluğuna ilişkin kanun hükümleri başka bir deyimle tanıkla ispat yasağı, kamu düzeni düşüncesiyle kanuna konulmuş değildir. Bu nedenle, bunun hilafına sözleşme (delil sözleşmesi) yapılabilir (doktrindeki bir esere atıf).

14. Nitekim, aynı hususlara Hukuk Genel Kurulunun 17.09.2025 tarihli ve 2025/3-48 Esas, 2025/540 Karar; 28.12.2022 tarihli ve 2021/3-981 Esas, 2022/1945 Karar sayılı kararında da değinilmiştir.

15. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davaya konu aracın 31.12.2014 tarihli faturayla bedeli ödenmek suretiyle asıl davada davacı-birleşen davada davalı şirket adına alındığı, ruhsatın da şirket adına çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Yukarıda da

açıklandığı üzere, bu senet (yazılı-kesin delil) karşısında aksinin ispatı yine aynı kuvvette delille olmalıdır. Asıl davada davalı-birleşen davada davacı ... ... anılan şirketin ortaklarının eski eşi ve eski kayınpederi olduklarını, aslında kendisine doğum hediyesi olarak alınan davaya konu aracın çeşitli muafiyetlerden faydalanılması amacıyla şirket adına tescil edildiğini; birleşen davada diğer davacı ağabey ... ise kendisine ait 34... plaka sayılı aracı kardeşine hediye araç alınması amacıyla anılan şirkete bedelsiz şekilde devrettiğini, yeni alınacak aracın her ne kadar şirket adına tescil edilse de kardeşine ait olacağı hususunda şirketle anlaştıklarını, yani üçüncü kişi lehine sözlü anlaşma yapıldığını iddia etmiştir. Asıl davada davalı-birleşen davada davacı ... ... ve birleşen davada davacı ... iddialarını senetle (yazılı-kesin delil) ispatlayamamışlar; ilişkinin aile içinde yaşanması nedeniyle tanık deliline dayanmak istemişlerdir. Ne var ki dosya kapsamı itibariyle şirket vekilinin tanık dinlenmesine muvafakat etmediği açıktır. Her ne kadar birleşen davada davacı ... tarafından ...'a verilen vekâletname ile aracın şirkete satılmasına ilişkin 15.15.2015 tarihli araç satış sözleşmesinin yazılı delile karşı yazılı delil olduğu belirtilmiş ise de 15.15.2015 tarihli araç satış sözleşmesinin konusunun davaya konu araçtan başka bir araca ilişkin olduğu, sözleşmede belirtilen bedeli mukabilinde satıldığı belirtildiğinden yazılı delil niteliğinde olmadığı sonucuna varılmıştır. ... kardeşi lehine yapıldığını iddia ettiği üçüncü kişi lehine sözlü anlaşmayı tanık delili ile ispat etmek istemişse de şirket temsilcileri ile ... arasında HMK'nın 203/1-a maddesi uyarınca bir yakınlık bulunmamaktadır. Bununla birlikte, temsilcileri aile bireyleri olsa dahi ayrı tüzel kişiliğe sahip şirket ile gerçek kişiler arasındaki ilişkide, akrabalık ilişkisi nedeniyle istisna tutulan 203/1-a maddesinin uygulanması suretiyle tanık dinlenmesi imkânından da bahsedilemez. Bu yaklaşım şekli bir bakış açısından çok usul hükümlerinin olması gerekenden geniş uygulanmaması gerektiği ilkesine dayanmaktadır. Bu durumda şirketin yazılı delili karşısında artık tanık dinlenemez ve dinlenen tanık beyanları da hükme esas alınamaz.

16.Diğer taraftan direnme kararının başlık kısmında asıl ve birleşen davalar yönünden davacı ve davalı isimlerinin ayrı ayrı yazılmamış olması mahallinde düzeltilebilir maddi hata niteliğinde bulunduğundan ayrıca bozma nedeni yapılmamıştır.

17. Hâl böyle olunca Mahkemece, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken direnme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

18. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Asıl davada davacı-birleşen davada davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HMK'nın 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Dosyanın HMK'nın 373. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

13.05.2026 tarihinde oy birliğiyle ve kesin olarak karar verildi.